कश्यपो मारीचः।पवमानः सोमः। पङ्क्तिः।

शर्यणावति सोममिन्द्रः पिबतु वृत्रहा।

बलं दधान आत्मनि करिष्यन्वीर्यं महदिन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.०१

वृत्रहा- आवरणभेदकः। इन्द्रः- परमेश्वरः। शर्यणावति- भौमभोगप्रतीकशरकाण्डभूमौ। सोमम्- रसम्। पिबतु- अनुभवतु। आत्मनि- स्वस्मिन्। बलम्- वीर्यम्। दधानः- धारयन्। महत्- बृहत्। वीर्यं- बलम्। करिष्यन्- कुर्वन्॥१॥

आ पवस्व दिशां पत आर्जीकात्सोम मीढ्वः।

ऋतवाकेन सत्येन श्रद्धया तपसा सुत इन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.०२

मीढ्वः- आनन्दकर। सोम- रस। दिशां पते- दिक्पालक। आर्जीकात्- दीप्तिस्थानात्। आ पवस्व- क्षर। ऋतवाकेन सत्येन- प्रकृतिनियत्यनुस्यूतमन्त्रयुक्तेन परमार्थसत्येन। श्रद्धया। तपसा- शमदमादिभिः। सुत- निष्पन्न॥२॥

पर्जन्यवृद्धं महिषं तं सूर्यस्य दुहिताभरत्।

तं गन्धर्वाः प्रत्यगृभ्णन्तं सोमे रसमादधुरिन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.०३

पर्जन्यवृद्धम्- मूलशक्तिधारावृष्टिवर्धितम्। महिषम्- महात्मानम्। तम्। सूर्यस्य दुहिता- ज्ञानोदयदेवतोषाः। आभरत्- आहरत्। तम्- अमुम्। गन्धर्वाः- ज्ञानधारका उपासकाः। प्रत्यगृभ्णन्- प्रत्यगृह्णन्। तं रसम्। सोमे- सोमवल्याम्। आदधुः- धृतवन्तः॥३॥

ऋतं वदन्नृतद्युम्न सत्यं वदन्सत्यकर्मन्।

श्रद्धां वदन्सोम राजन्धात्रा सोम परिष्कृत इन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.०४

धात्रा- ब्रह्मणा महत्तत्त्वाधिदैवतेन। परिष्कृतः- मण्डितः सन्। सोम- रस। ऋतम्- धर्मम्। वदन्- ब्रुवन्। ऋतद्युम्न- धर्मप्रकाश। सत्यकर्मन्- अवितथकर्मन्। सत्यम्- परमार्थसत्यम्। वदन्- ब्रुवन्। श्रद्धाम्। वदन्। राजन्- रञ्जक। सोम- रस। परि स्रव ॥४॥

सत्यमुग्रस्य बृहतः सं स्रवन्ति संस्रवाः।

सं यन्ति रसिनो रसाः पुनानो ब्रह्मणा हर इन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.०५

सत्यमुग्रस्य- सत्यवीर्यस्य। बृहतः- महात्मनो रसस्य। संस्रवाः- स्रवणशीला धाराः। सम्- सम्यक्। स्रवन्ति। रसिनः- सोमस्य। रसाः- अध्यात्मरसाः। सम्- सम्यक्। यन्ति- सरन्ति। हरे- आकर्षक। ब्रह्मणा- मन्त्रेण। पुनानः- पूयमानः सन्। परि स्रव ॥५॥

यत्र ब्रह्मा पवमान छन्दस्यां३ वाचं वदन्।

ग्राव्णा सोमे महीयते सोमेनानन्दं जनयन्निन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.०६

पवमान- पुनान। यत्र। ब्रह्मा- हिरण्यगर्भो महत्तत्त्वाधिदेवः। छन्दस्याम्- रहस्याम्। वाचम्- श्रुतिमयीं वाचम्। वदन्- ब्रुवन्। सोमे- रसार्थम्। ग्राव्णा स्थैर्यप्रतीकेन। आनन्दम्- रसम्। जनयन्- निष्पादयन्। सोमेन- रसेन। महीयते। तत्र परिस्रव ॥६॥

यत्र ज्योतिरजस्रं यस्मिँल्लोके स्वर्हितम्।

तस्मिन्मां धेहि पवमानामृते लोके अक्षित इन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.०७

अजस्रम्- अविच्छिन्नम्। ज्योतिः। यत्र। यस्मिन्। लोके- अनुभवे। स्वः- सर्वम्। हितम्- निहितम्। तस्मिन्। अमृते लोके- अमृतस्वरूपानुभवे। माम्। धेहि- धारय। पवमान- पुनान ॥७ ॥

यत्र राजा वैवस्वतो यत्रावरोधनं दिवः।

यत्रामूर्यह्वतीरापस्तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.०८

यत्र। राजा- रञ्जकः। वैवस्वतः- शमदमाधिदेवता यमो भवति। यत्र। दिवः- चित्ताकाशस्य। अवरोधनम्- निरोधो भवति। यत्र। अमूः- ताः। यह्वतीः- महत्यः। आपः- मूलशक्तिधारा विद्यन्ते। तत्र। माम्। अमृतम्- अमरणधर्माणम्। कृधि- कुरु ॥८ ॥

यत्रानुकामं चरणं त्रिनाके त्रिदिवे दिवः।

लोका यत्र ज्योतिष्मन्तस्तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.०९

यत्र। अनुकामं चरणम्- सङ्कल्पितकार्यसंसिद्धिरनायासेन भवति। दिवः- चिदाकाशस्य। त्रिनाके- त्रिदिवे। यत्र। लोकाः- अनुभवाः। ज्योतिष्मन्तः। तत्र माममृतं कृधि ॥९॥

यत्र कामा निकामाश्च यत्र ब्रध्नस्य विष्टपम्।

स्वधा च यत्र तृप्तिश्च तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.१०

यत्रा। कामाः- इच्छापूर्तयः सन्ति। निकामाश्च- इच्छासंपूर्तयश्च सन्ति। यत्र। ब्रध्नस्य- प्रज्ञापकस्य चैतन्यस्य। विष्टपम्- स्थानमस्ति। स्वधा च- स्वधारणा च। यत्र। तृप्तिश्च। तत्र माममृतं कृधि ।१० ॥

यत्रानन्दाश्च मोदाश्च मुदः प्रमुद आसते।

कामस्य यत्राप्ताः कामास्तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परि स्रव॥ ९.११३.११

यत्र। मुदः- वितर्कानुगतसंप्रज्ञातसमाधिगतहर्षाः। प्रमुदः- विचारानुगतसंप्रज्ञातसमाधिगततृप्तयः। मोदाश्च- अस्मितानुगतसंप्रज्ञातसमाधिगतरसाः। आनन्दाश्च- आनन्दानुगतसंप्रज्ञातसमाधिगतसमृद्धयः। आसते- सन्ति। यत्र। कामस्य कामा आप्ताः- अवाप्तसमस्तकामत्त्वमस्ति। तत्र माममृतं कृधि ॥११॥